АКТУАЛЬНО

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ

Шкода, що не вміємо по-хазяйськи розпоряджатися цим благом, а розтринькали воду на часто зайві зрошувальні заходи, створили галузі промисловості, які буквально захлинаються водою.

Останній етап відвертого грабунку України припадає на час її незалежності і пов'язаний зі штучно створеною проблемою енергоносіїв.

Згадаймо стисло як формувалася нафтогазова галузь в Україні! Після Другої світової війни у Передкарпатті (Дашава) було відкрито колосальні родовища природного газу. Видобування ж нафти відбувалося там з давніх-давен (як кажуть: «з часів Бенеді Синиці» – героя відомого твору Івана Франка).

Природний газ Дашави, терміново збудованими трубопроводами, обслуговує потік до Києва і Москви, Мінська, Риги й Ленінграду. Забігаючи наперед, вкажемо, що починаючи з 70-х рр. по цій же «трубі» пішов газ із Західного Сибіру.

Наприкінці 50-х початку 60-рр. подібна історія трапилася із газом Дніпровсько-Донецької западини (назвемо його просто – газом Шебелинки). Трубами вже значно більшого діаметру пішов газ Шебелинки до Києва, Харкова, Москви і всього промислового Центру Росії, а невдовзі, коли підземні сховища України були спустошені, ці трубопроводи, як і новозбудовані, були використані для руху західносибірського газу у напрямку західного кордону колишнього СРСР

Тоді видобуток газу в Україні зростав небаченими темпами: 1950 р. – 1.5 млрд м^3 на рік: 1960 – 14.3; 1970 – 60.9. Пік видобування блакитного палива припав на 1973 – 1977 рр., коли щороку в Україні видобувалося понад 68 млрд м^3 газу, тобто, майже вчетверо більше, ніж споживалося на той час в УРСР Згадаймо, що саме стільки газу потребує економіка України на сьогодні!

У 80-х рр. за ініціативою Газпрому СРСР значна кількість промислових підприємств України була переведена на газ і їхня частка в обсязі споживання сягнула 64% (машинобудування, будівельні матеріали, хімічна промисловість, металургія, електростанції та ін.). Унаслідок цього на початку 90-х рр. Україна виходить на друге місце у світі за кількістю споживання газу на одного мешканця.

Здавалося б «успіхи» України у споживанні екологічно чистого палива та сировини для хімічної промисловості незаперечні! Реальними також були справжні успіхи республіки колишнього СРСР у видобуванні газу та прирощуванні геологічних запасів цієї сировини.

Запаси газу зростають, а видобування зменшується У чому ж проблема?

Геологічна практика свідчить: обсяг видобутку з розвіданих родовищ є тим більшим, чим більший обсяг пошукового буріння, тобто, чим більшою є кількість і глибина свердловин. Доки темпи зростання пошукового та розвідувального буріння випереджали видобуток нафти й газу, доти й зростали темпи видобутку цієї енергетичної сировини. У 60-ті роки за вказівкою керівництва СРСР обсяги закладання свердловин в Україні було різко зменшено, а отже, зменшився й видобуток.

Постає питання: «Куди поділися наші газові комори?» До нього ми ще повернемося, а поки проаналізуємо ситуацію з українською нафтою.

На сьогодні економіка України споживає приблизно 40 млн нафти щороку. Власний же видобуток становить лише 4 млн тонн. Видобування відбувається у трьох нафтогазових регіонах – Карпатському (Передкарпатський передовий тектонічний прогин), Придніпровському (Дніпровсько-Донецька тектонічна западина, яка простягається від Чернігова до Донбасу) та Південному (акваторія Азовського та шельф Чорного морів, південь Одеської області та Степовий Крим).

Український журналіст Євген Голибард наводить красномовні свідчення ігнорування керівництвом колишнього СРСР та сучасними українськими можновладцями можливостей нафтової промисловості держави. «З вітчизняної нафтодобувної практики часів незалежності випливає така арифметика: для видобутку 5 млн тонн нафти в Україні необхідно мати 2200 свердловин і 33 тисячі робітників та інженерно-технічних працівників. Отже, для відповідного збільшення нафтовидобутку, необхідно у потрібну кількість разів збільшити обсяги буріння, чисельність персоналу і, звичайно, суму капіталовкладень.

Для здійснення намірів в інтересах України у нас вдосталь кожного із наведених чинників, не кажучи вже про те, що розвиток нафтовидобувної галузі, крім вирішення власне енергетичної проблеми, забезпечив би роботою додатково не менше 80 тисяч працівників вітчизняних підприємств, що виготовляють бурове та експлуатаційне обладнання, а також здійснюють відповідні будівельні та монтажні роботи.

Ще 25 січня 1968 року тодішній Перший секретар ЦК КПУ П.Ю.Шелест подав до ЦК КПРС у Москві доповідну записку, у якій спирався не лише на науковий прогноз, а й на реальні експлуатаційні розрахунки щорічного видобутку в Україні 36 млн тонн нафти. .»

Можна зрозуміти тодішніх партійних керманичів СРСР, які не хотіли надавати Україні переваг в розвитку енергетичної галузі (це стало б значним кроком в утвердженні незалежності від Кремля) і, власне, загальмували не тільки процес розвідування і оцінювання запасів вуглеводнів, але й цим самим зупинили розвиток технологій глибокого буріння, виготовлення надміцних бурильних труб, бурових агрегатів тощо.

Проте, чи настільки важлива у даний час проблема технологій у проведенні значних об'ємів бурильних робіт, в монтажі експлуатаційного устаткування та інших необхідних видів діяльності (прокладка трубопроводів, спорудження нафтоперекачувальних станцій. .)

Змогла ж Україна з настанням незалежності подолати кризу у залізничній галузі і сьогодні сама продукує рухомий склад своїх залізниць, виготовляє потяги метрополітену, продовжує утримувати чільне місце у світі в царині авіа- та космічного виробництва, а потужний інтелектуальний та технічний потенціал численних «оборонок» успішно продукує піратські компакт-диски, збирає комп'ютери та іншу складну електронну техніку, замість того, щоб брати участь у розвитку галузей, життєво необхідних для державної безпеки.

Не кажемо вже про забезпечення видобування вуглеводнів кадрами найвищої кваліфікації, які не по книжках знають, як здійснюється розвідування, оцінювання та видобування нафти й газу на теренах Росії та інших пострадянських держав. Адже різке збільшення обсягів розвідувального буріння у Росії (Західний Сибір) у 8,5 раза (і це після того, як у 60-ті за вказівкою Кремля було скорочено закладки й буріння свердловин в Україні) крім того, що піднесло Тюменську нафтогазоносну провінцію на світовий рівень, ще й висмоктало з Украї-

КОМУ И ЗАЧЕМ НУЖЕН ВТОРОЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЯЗЫК?

Я сочувствую авторам статьи «Один язык или два: тезисы и контртезисы» — физику Олегу Заславскому и социологу Ивану Иванову («День» № 110—111). «Я был недавно в Херсоне, живу в Киеве. И здесь, и там зайдешь в магазин — продавцы отвечают только на украинском языке, проходишь мимо газетного киоска — газеты только на украинском языке, хочешь книгу купить — только украиноязычные. А не каждому ведь дано выучить украинский язык: это же не благородный английский или русский». Абсурд? Конечно.

Потому что в действительности все наоборот. Абсурд и то, что пишут в своей статье упомянутые уже физик и социолог. Но давайте по порядку. Во Франции государственный язык французский, в Польше польский, в Российской Федерации русский, так какой государственный язык должен быть в Украине? Может, еще и турецкий, румынский, польский? Ведь и турки, и румыны, и поляки тоже когда-то колонизировали или пытались колонизировать Украину. А таким вопросом, как признавать или не признавать легитимность Конституции Украины, живя в Украине, выполнять или не выполнять ее требования, занимаются обычно суды. По крайней мере, так заведено в цивилизованном мире.

Родной язык для крымского татарина – крымскотатарский, для гагауза гагаузский, для грузина грузинский, хотя, может быть, он, в силу определенных обстоятельств, и не общается на нем.

Так каким должен быть родной язык для украинца, если он украинец? Родной язык потому и называется родным, что это язык моего рода и народа. Выдающийся украинский культурный деятель Борис Гринченко, автор знаменитого «Словаря украинского языка», вырос в полностью русскоязычной семье (мать русская, отец царский офицер), но, осознав себя украинцем, родным языком признал украинский. И активно работал ради него. А Панас Мирный, а Владимир Сосюра, а Олена Телига и не только они.

Мне только странно, как физик и социолог, имея конечно высшее образование, не понимают разницы между диалектом и литературным языком, если в украинском языке видят лишь диалекты. А в каких языках их нет? Диалект свойственен для определенной ограниченной территории. Литературный язык впитывает в себя разнообразие многих диалектов, потому он и богаче, и совершеннее, чем отдельно взятый диалект. Основа украинского литературного языка формировалась на Запорожской Сечи, куда сходились энергичные, вольнолюбивые парни со всей Украины, со всех диалектных местностей с Черниговщины и Галичины, с Волыни и Закарпатья. Среди них были и те, кто учился в Европе и заканчивал Киево-Могилянскую академию. Они в разговорах взаимообогащали свою лексику, шлифовали грамматику, нормировали произношение, а затем этот язык распространяли по всей Украине. Тарас Шевченко гениально реализовал его в поэзии.

Даже в Швейцарии, где есть четыре официальных языка, не существует официально двух или четырех государственных языков: но является ли другой язык официальным только в пределах определенных кантонов? А в современной трехъязычной Бельгии и до сих пор вспыхивают межэтнические конфликты на языковой почве. Кстати, в Советском Союзе единственным языком межнационального общения был язык наибольшей национальной группы русских. В государстве Украина такой наибольшей национальной группой и единственным коренным этносом (не считая крымских татар) являются украинцы.

То, что значительная часть украинцев разговаривает на русском языке, является следствием длительной колонизаторской политики царизма и коммуно-шовинизма. В Чехии в XIX в. только село кое-как придержалось чешского языка, а города были полностью подчинены немецкому. Однако чехи, возобновляя свою государственность, не сделали немецкий язык вторым государственным. Когда Италия в 1861 году получила независимость, на итальянском языке говорило только 2,4% населения (600 тыс. из 25 млн). И тогда перед национальным правительством была поставлена неотложная задача: «Италия создана, теперь нужно создать итальянцев». Автор программы утверждения итальянского языка среди итальянцев известный писатель Алессандро Мандзони писал тогда: «Вслед за единством управления, вооруженных сил и законов единство языка в наибольшей степени способствует тому, чтобы сделать единство нации ощутимым, крепким и благотворным ». Не сделали и алжирцы французский язык вторым государственным. А индонезийцы даже запретили употребление голландского языка в Индонезии, то же сделали и корейцы с японским языком после получения независимости.

Полностью соглашаюсь с авторами рассматриваемой статьи, что «реально двуязычных людей в Украине очень мало». Двуязычными бывают лишь украинцы, и то не все. Абсолютное большинство россиян категорически не хотят пользоваться украинским языком. Но не совсем соглашусь с тем, что «в больших и средних городах востока, центра и юга говорят. по-русски». Здесь говорят преимущественно на чудовищном суржике или на блатном жаргоне. А думают какой язык, такое и мышление.

Да, языковая проблема в Украине существует. И создают ее чиновники (преимущественно остатки от колониальных времен), которые не знают украинского языка потому, что в школе были освобождены от его изучения), и знать его, к сожалению, не хотят. Они точно так же не знают, как следует, и русского. А если чиновник не способен выучить еще один язык, то каков его интеллектуальный уровень? Обычные же люди, в частности украинцы, понимают неплохо не только русский, но и польский, и сербский, и другие славянские языки. И никаких проблем здесь не возникает.

Украинцев, оказывается, в этом государстве, которое называется Украина, меньшинство. Тогда, может быть, переименовать уже и государство? Скажем, в манкуртию.

Нет, уважаемые (не знаю, какой вы национальности), нас, украинцев, в Украине абсолютное большинство, только власть пока что в руках тех чиновников, для которых Украина является лишь территорией для собственной наживы. Они, а не украиноязычные граждане, как раз и тормозят развитие украинской экономики, потому что им это выгодно.

Предыдущие несмелые попытки украинского государства установить историческую справедливость относительно украинцев авторы шовинистической статьи трактуют как действия оккупационного режима: «Ситуация, когда языковое меньшинство навязывает большинству свой язык (имеется в виду утверждение государственного языка в Украине И.Ю.), является абсолютно беспрецедентной в истории. Если, конечно, не считать оккупационные режимы». Только возникает вопрос кто в Украине оккупант· автохтонное украинское население или разные эгоистичные, спесивые захожие?

Иван ЮЩУК, *профессор Киевского международного университета*

«ПРИНЦИП ПІТЕРА» І КРИЗА СУЧАСНОЇ СВІТОБУДОВИ

Очевидно, що нинішня система світобудови все більше заглиблюється в системну кризу, вихід з якої лише через жахливі катаклізми. Немає сумнівів і в тому, що цей катаклізм відбудеться в найближчі 2-5 років. Фактично нинішня система вже давно вичерпала ресурси свого розвитку і рухається, як літак з вимкненими через відсутність палива двигунами, лише за інерцією. Не треба бути «генієм всіх часів і народів», щоб передбачити, що зовсім скоро цей умовний літак впаде на землю і розіб'ється. Зрозуміло, що зруйнується не лише літак, але й загинуть пасажири та команда.

Які основні причини нинішньої кризи, що цілком за логістичною кривою Рожкова зараз має короткочасний період ремісії, щоб потім стрімко зруйнувати наскрізь прогнилу систему до кінця? По-перше, цей світ побудований на вкрай несправедливих засадах – правий той, хто сильніший. Через постійну практичну реалізацію цього принципу в усіх сферах діяльності людства слабші відповідають на свавілля сильніших терористичною війною, що розгорається у світі як пожежа і куди ось-ось скотиться й Україна.

Я вже опублікував декілька років тому статтю з промовистою назвою «Сила слабких або Третя світова війна». Саме тероризм я і вважаю тією універсальною силою слабких, яку використовує історія задля знищення агресорів, паразитів, невігласів і експлуататорів. З часом вищезгадані принципи отримали безліч фактологічних підтверджень.

По-друге, нинішня система організації людства вкрай неефективна в управлінні саме через постійне впровадження в життя так званого «принципу Пітера». Канадський вчений Лоуренс Дж. Пітер першим у світі помітив, що нинішня система світобудови в царині економіки побудована на все зростаючій некомпетентності правлячої верхівки. Пітер писав: «Мене непокоять сумніви. Не можу зрозуміти, хто править світом – люди некомпетентні, але чесні, чи розумні хлопці, які роблять з нас дурнів».

Лоуренс Пітер на основі узагальнень величезного фактичного матеріалу по всіх країнах світу виводить «принцип Пітера», який полягає в тому, що в сучасному світі в ієрархічній системі управління політикою і економікою кожна працююча людина має тенденцію підніматися по щаблях свого кар'єрного зростання до рівня власної некомпетенції.

Поясню зрозуміліше. Скажімо, є чудовий геолог, який у своїй роботі виявив максимум можливої компетенції і показав себе з найкращого боку. Його знання, вміння і навички помітили і стали просувати далі вгору. Врешті-решт він став абсолютно некомпетентним міністром геології. Ось інший приклад, молодий учитель зарекомендував себе надзвичайно талановитим педагогом. Діти його люблять, батьки від нього в захваті, колеги заздрять. Його успіхи помічені керівництвом району і педагога висувають на посаду директора школи. При цьому виявляється, що наскільки він був чудовим педагогом, настільки він став поганим директором школи, так як потрапив на рівень власної некомпетентності. Третій є незрівнянним актором чи співаком. Увесь світ плескає в долоні і тому його призначають міністром культури. Оскільки це рівень його некомпетентності, він цю справу з великим успіхом завалює і розвалює до кінця.

Не буду наводити конкретні приклади. Ви самі можете підтвердити з власного життєвого досвіду, що принцип Пітера живе й перемагає. І не лише в нас. Так само скрізь по всій нинішній світовій організаційній системі. Така системна організація не є оптимальною і тому має бути замінена іншою. Але чи багато ми знаємо прикладів, коли людина, яка потрапила на власний рівень некомпетентності добровільно написала заяву і спустилася на рівень власної компетентності? Мені такі приклади не відомі.

Так само й неефективна система сама не напише заяву на звільнення. Її може зламати лише гостра системна криза.

В мене складається таке враження, що останній за часом, здається 17-й (!) уряд України сформований майже виключно на засадах "принципу Пітера" Тут і геолог прем'єр-міністр, і всі інші «хлопці», які кожен в своїй сфері в свій час був на власному рівні компетентності, через це їх помітили і тому вони врешті-решт опинилися на ієрархічній драбині на рівні власної некомпетентності. Сюди ще треба додати всілякі там коаліційні угоди, які вносять в цю справу ще й свою лепту руйнуючої некомпетентності, оскільки на високі посади потрапляють люди, які взагалі і ні в чому, і ніколи не мали власного рівня компетентності. Очевидно, що така система є деструктивною і тому закономірно лише поглиблюватиме кризу, яка після недовгого часу стабілізації закінчиться катастрофою.

"... Чи багато ми знаємо прикладів, коли людина, яка потрапила на власний рівень некомпетентності, добровільно, написала заяву і спустилася на рівень власної компетентності?.."

МАСЛЯК Петро Олексійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Народився 27 травня 1948 в місті Миргороді Полтавської області. Під час навчання в Миргородській середній школі №1 імені Панаса Мирного був двічі переможцем Республіканської олімпіади юних географів-краєзнавців. В 1971 році закінчив географічний факультет Київського університету імені Т. Шевченка. Працював учителем географії в середній школі. З 1977 р. — в Академії наук України. З 1984 р. — в Київському університеті імені Тараса Шевченка. Нині професор кафедри географії України, завідувач відділом геополітики та геостратегії Науково-дослідного інституту українознавства МОН України.

Основний науковий інтерес — територіальна організація суспільства, геополітика, українознавство, країнознавство, топоніміка, методика викладання географії. Тема докторської дисертації: "Машинобудування в господарських комплексах: теорія і практика територіальної взаємодії".

Читає курси: "Методика викладання географії, екології і економіки в школі", "Рекреаційна географія", "Економічна і соціальна географія України", "Країнознавство", "Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка","Світова економіка". У публікаціях 2009 року прогнозував прихід до влади в Україні авторитарного лідера.

ТЕРИТОРІАЛЬНО-УПРАВЛІНСЬКІ «ІННОВАЦІЇ» ПО-КИЇВСЬКИ

Як відомо, місто взагалі є цілісною динамічною просторовою соціально-економічною системою, ключовим елементом територіального поділу та інтеграції праці, місцем життєдіяльності більшої частини населення нашої країни, складовою адміністративно-територіального устрою, рушієм науково-технічного прогресу. А коли до цього додати специфічні столичні функції, то матимемо уяву про складну функціонально-територіальну, в тому числі планувальну структуру м. Києва. А щоб оцінити у цьому контексті роль міської територіальної громади та буденного життя його мешканців за умов розвитку самоврядування, то питання територіальної організації влади є одним з найголовніших.

Якщо підходити до вирішення цієї проблеми у Києві з європейських позицій, то схоже міській громаді загрожує чергова територіальна концентрація влади. Йдеться про задум міської держадміністрації скоротити вдвоє кількість міських адміністративних районів за прикладом міського екс-голови м. Харкова М. Добкіна, який взагалі ліквідував такі райони. Аргументами для цього є нібито скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат та об'єднання ресурсів (дефіцитних дорогих земель, робочої сили, води, решток комунального майна, матеріально-технічного обладнання тощо).

Планується замість наявних 10 адміністративних районів у м. Києві залишити лише п'ять. Як можна оцінити таку спробу з позицій європейської і світової практики деконцентрації повноважень і надання ширших можливостей для самоврядування й самоорганізації громадян столичних міст?

Наприклад, у Парижі, де мешкають 2,2 млн громадян, нікому не спадає на думку зменшити чи переформувати 20 адміністративних округів, адже їхня діяльність присвячена тому, щоб якомога швидше й ефективніше розв'язати проблему кожного парижанина, кожного будинку чи вулиці. І вони з цими завданнями успішно справляються.

Утім, погляньмо на порушене питання з позицій потреб державної регіональної політики і подальшого розвитку столиці. Одним з 12 важливих принципів європейської регіональної політики, зокрема щодо реалізації завдань місцевого самоврядування, є принцип субсидіарності – надання публічних послуг, максимально близьких до їхніх споживачів. Він однаковою мірою стосується як міських, так і сільських територій. Тим паче, що в сільській місцевості у межах адміністративних районів уже фактично сформовані майбутні нові адміністративні одиниці – територіальні громади.

А коли йдеться про столицю і міста-мільйонники, інші великі громади, то вочевидь проблема вдосконалення територіальної організації життєдіяльності міського населення з урахуванням його щоденних соціальних умов та місця роботи стає дедалі актуальнішою.

Тому територіально впорядкувати процес життєдіяльності громадян не лише в столиці, а й в Україні загалом слід знизу догори, тобто головну увагу маємо приділяти конкретним локальним територіям, де безпосередньо проживають люди з їхніми щоденними соціально-економічними, екологічними та транспортними проблемами. Отже, треба передусім зміцнювати локальний (місцевий) рівень управління. Вже зрозуміло, що у великих містах недоцільно поєднувати в одній особі функції державної влади і місцевого самоврядування.

Нині на кожен з 10 адміністративних районів нашої столиці припадає в середньому 140 тисяч жителів. За ймовірного укрупнення ця цифра зросте в кілька разів, що, відповідно, значно ускладнить доступність громадян до влади. Тож, з огляду на європейський досвід, укрупнювати райони в столиці категорично недоцільно.

Навпаки, ефективно було б деконцентрувати функції загальноміської влади, чітко розмежувати їх та передати на районний, найближчий до людей рівень, що логічно зумовить відчутне скорочення штатів міських відділів та управлінь.

Для порівняння наведемо результати досліджень компанії «GFK Ukraine», які показують чисельність міського населення на одну адміністративно-територіальну одиницю в європейських столицях. Найменше жителів припадає на таку адміністративно-територіальну одиницю у Відні, Москві, Варшаві та Парижі – відповідно 70; 84,5; 94,5 і 105 тисяч. Близькими до Києва показники Мадрида, Лондона і Берліна – відповідно 148, 250 і 283 тисячі.

Навіть при побіжному розгляді згаданої вище можливої схеми адміністративно-територіальних районів Києва стає очевидним: такий територіальний підхід є недосконалим і необґрунтованим. Адже невеличкий, хоча й густо заселений Печерський район не охоплює всю центральну історичну частину міста. Натомість дуже великий за площею Дніпровський район з висотною інтенсивною забудовою буде надто складним для управління, тим більше, що кількість його населення в перспективі ще й зростатиме.

Отже, територіальна організація влади в містах, і українській столиці зокрема, повинна ґрунтуватися на наукових принципах особливостей сучасного розселення, показниках його людності та щільності, а також транспортно-часової доступності до приміщень владних структур.

ПІСТУН Микола Данилович – доктор географічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, перший академік АН ВО України – представник географічної науки.

У 1962 р. захистив кандидатську, а в 1975 р. – докторську дисертації, з 1975 по 1998 рр. – професор, зав. кафедри економічної та соціальної географії. З вересня 2008 р. – професор-консультант географічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. В університеті освоїв і викладав у різні роки 6 спеціальних дисциплін, стажувався у Загребському, Лейпцизькому, Ленінградському та Московському університетах. Опублікував у співавторстві та самостійно 9 навчальних посібників.

Понад 20 років керував економіко-географічною експедицією університету. Напрямки наукових досліджень: теоретико-методологічні основи суспільної географії, проблеми географії сільського господарства і АПК, аспекти регіональної політики в Україні, методики організації навчального процесу у вищій школі і суспільно-географічних досліджень, історія української суспільної географії, територіальна організація митної діяльності. Підготував двох докторів та 10 кандидатів географічних наук.

ПРО ПОЧАТКОВУ ШКОЛУ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ АНТИУКРАЇНСТВО

У статті після належного вступу під епіграфом від мудрого Сократа «Хто володіє словом, той володіє світом» шановна пані вчителька рішуче переходить до конкретних викладок, аби «розвивати у дітей уміння спостерігати навколишнє життя, робити висновки і узагальнення, бачити і розуміти прекрасне». Звичайно, далі слушно і повчально стверджується, що «основними методичними прийомами роботи є бесіда і розповідь вчителя».

Тут і починаються педагогічні дива. Важко уявити уміння і красномовство вчителя в контексті наведених у вступі застережень В. Сухомлинського, що «словом можна створити красу душі, а можна спотворити її», коли далі в освітянських рекомендаціях майже відсутні художники твоєї Батьківщини, немає картин рідного навколишнього середовища. З 24-х позицій плану ознайомлення учнів з художніми творами українським митцям належать хіба дві.

Вкрай неприємне враження справляє не лише такий підбір художніх творів для учнів четвертого класу на уроках саме з української мови, на думку мимовільно спадає, що авторка методичної розробки ніколи не була в Національному художньому музеї України. Хіба це він зображений на другій сторінці газети, а не Музей російського мистецтва?

Нічого не маємо проти Шишкіна, Васнєцова та інших відомих російських митців, але їхнє абсолютне домінування в рекомендованому списку для спілкування з учнями, ознайомлення їх з образотворчим мистецтвом і розвитком українського мовлення на базі явно обмеженої кількості вітчизняних творів визначних майстрів не сприяє, даруйте, досягненню задекларованої у вступі мети, у т. ч. плеканню патріотичних почувань дітей. Разом з тим вважаємо цілком доречним залучення до авторського списку картин Рєпіна та Куїнджі з української тематики.

Водночас нічим і ніким не можна надолужити відсутність у методиці цілої низки славетних художників України та широко відомих їхніх творів. Передовсім чи не можна було з-посеред них вибрати такі. Т.Шевченко «Селянська родина», В.Штериберг «Пастушок», К.Трутовський «Весільний викуп», «Білять полотно», Л.Жемчужніков «Кобзар на шляху» М.Пимоненко «Портрет доньки», «Перед грозою», Ф.Красицький «Гість із Запоріжжя», І.Макушенко «В гостях у бабусі», К.Костанді «Хлопчик і гуси», «Бузок», І.Їжакевич «Мені тринадцятий минало...», «Мама йде», В.Тропінін «Українець», О.Мурашко «Дівчина з собакою», «Похорони кошового», М. Івасюк «Мати», «В'їзд Б. Хмельницького в Київ», С. Васильківський «Козача левада», «Козаки в степу», І. Труш «Сільський хлопчина на подвір'ї», «Захід сонця в лісі», «Гуцулка з дитиною», В.Орловський «Жнива», О.Новаківський «Пробудження», «Коляда», «Наука», М. Сосенко «Хлопці на плоті», М. Самокиш «Бій М. Кривоноса з Я. Вишневецьким», Ф.Кричевський — «Наречена», «Хлопчик з пташкою», «Три віки», Я.Пстрак «Гуцулка зі свічкою», Т.Яблонська — «Хліб», «Літо», А.Монастирський «Дівчинка», «Козак», «Гірський потік», Г.Нарбут «Еней з військом», серія «Українська абетка», О.Кульчицька «Діти на леваді», О.Архипенко «Портрет Шевченка». «Жінка, яка зачісується», М.Башкірцева «В студії», П.Холодний «Казка про дівчину і паву», І.Кавалерідзе пам'ятник княгині Ользі, І.Григор'юк «У той час мені було десять років», Л. Левицький «Хлопчик з іграшкою», С.Божій «Дитинство», Й.Бокшай «Ліс над річкою», В.Савін «Кармелюк», О.Шатківський «Пасіка».

Може, досить всіх достойників не перелічити, треба ж «відпочити» і не лише на «Відпочинку після бою» Непринцева, якому «Початкова освіта» разом з Тьоркіним у віршах Твардовського відводить понад шість(?) сторінок. Нашу ж велику увагу переліку картин, де українські народні герої «біля Тьоркіна» могли б зайняти гідне місце, ми приділили лише тому, що нас турбують два моменти: а) формування особистостей на індивідуальному рівні, що починається у сім'ї, в школі; б) збереження та розвиток національної ідентичності українського народу не де-небудь, а на його обітованій землі та у власному інформаційному просторі... У нас немає ні неоімперських реваншистських амбіцій, ні шовіністичних чи ксенофобських почувань.

Адже є показники конкурентоспроможності вітчизняної економіки, її товарів, пропонується вивчати середовище як екологічний чинник. Але нас чомусь зовсім не турбують суспільні духовно-інтелектуальні, інформаційно-мовні, релігійні та інші критерії середовищноспроможності нації. Цей інтеграційний індикатор доленосний для суверенного розвитку народу, бо відображає здатність громади (соціуму) бути націєтворчим середовищем (простором, джерелом, тлом) не лише в економічному, технологічному, екологічному планах, а й у духовно-інтелектуальному, мовно-інформаційному, культурному, демографічно-ментальному, політично-патріотичному аспектах відтворення (чи відродження після колоніальної денаціоналізації) людини, її сім'ї, системи освіти, науки, релігії, історичної пам'яті і таке інше.

Окупація пам'яті народу, руйнація геном (наголос на «о» живих створінь негативно впливають не тільки на спілкування людини з навколишньою природою в системі сталого розвитку, тобто на збереження та передачу наступним поколінням успадкованого, а й на здатність нації бути в авангарді нових науково-технічних здобутків, спроможності продукувати модерні інформаційні технології і програми для потужних комп'ютерів, формувати нові прояви ментальної і креативної суспільно-корисної поведінки. Зрештою, набути стану, за якого вільним українцям в наступних поколіннях можна буде позбутися постімперського синдрому, почуття меншовартості та прогинання перед «старшим» нібито братом.

Правильний підбір матеріалу, передовсім на уроках з української мови, мусить всіляко сприяти підвищенню середовищноспроможності нації у різних напрямках мовно-інформаційному, духовно-інтелектуальному і, не в останню чергу, освітньо-патріотичному, націєтворчому. До введеного складного словосполучення «середовищноспроможність нації» маємо ставитися з розумінням і адекватно, аби не стати меншиною на «своїй, нібито не чужій землі». Початкова школа є тим фундаментом, що формує і особистісні якості індивідуума, і, з другого боку, ідентичність нації як суверена майбуття України.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького за рейтингом, опрацьованим Президією АН вищої освіти України, займає чільне місце в першій п'ятірці серед медичних вищих навчальних закладів III - IV рівня акредитації та в першій десятці серед вищих навчальних закладів України немедичного спрямування. Про головні досягнення найстаршого медичного вищого навчального закладу України, академічну спільноту знайомить професор Б.Зіменковський, ректор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений працівник вищої школи України, академік Академії наук вищої освіти України, доктор фармацевтичних наук.

ЛІДЕР МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

21 серпня 2003 р. Указом Президента України № 872 / 2003 Львівському державному медичному університету імені Данила Галицького, враховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання наслідків його діяльності, вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, надано статус Національного медичного університету.

Пріоритетними напрямами діяльності університету є інтеграція вищої медичної освіти у європейський та світовий освітній простір; забезпечення європейського рівня якості та доступності вищої медичної освіти; духовна зорієнтованість та демократизація освіти; соціальний захист учасників навчально-виховного процесу. Систематично проводиться аналіз роботи з виконання завдань, визначених в указах та зверненнях Президента України, Уряду, МОН МОЗ України щодо розвитку вищої освіти, впровадження принципів Болонського процесу. У ЛНМУ, як базовому ВНЗ у Західному регіоні України щодо координації робіт з реалізації положень Болонської декларації, запроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу на 1-4 роках навчання за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа».

Працює координаційна рада і постійно діюча робоча група, постійно проводяться наради-семінари і тренінги, видано методичні посібники для викладачів, аспірантів, студентів. Колективами опорних кафедр ЛНМУ створено типові програми для вищих медичних навчальних закладів України відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання. Розроблено робочі навчальні програми та навчально-методичне забезпечення нового покоління для студентів медичних факультетів 1-4 років навчання. При забезпеченні організаційно-розпорядчого механізму впровадження кредитно-модульного навчання студентів в університеті використовується «Тимчасове Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі у ЛНМУ імені Данила Галицького». Відповідно до стандартів європейської системи освіти щороку видається «Інформаційний пакет ECTS для студентів медичного факультету» за всіма спеціальностями. За кредитно-модульною системою організації навчального процесу навчається 1801 студент медичних факультетів, у тому числі 373 чужоземні студенти. Куратори надають допомогу студентам при формуванні індивідуальних навчальних планів і здійснюють постійний контроль за їх виконанням.

Для забезпечення виконання Закону України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки», Програми роботи з обдарованою молоддю, студенти усіх факультетів активно залучаються до науково-дослідної роботи. Тільки у 2008 р. 125 студентів брали участь в міжнародних студентських конференціях, симпозіумах, творчих конкурсах, спортивних змаганнях. Традиційно на базі ЛНМУ проводиться Всеукраїнський конкурс на кращу студентську практичну роботу серед студентів спеціальності «Стоматологія» «Фахівець року». Освітянські здобутки університету, представлені на XI Міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні 2008», відзначені дипломами «За багаторічну інноваційну педагогічну діяльність по модернізації освіти України» і Почесним званням «Лідер сучасної освіти».

В Університеті розвиваються та активно діють 22 наукові школи: акушерсько-гінекологічна, біохімічна, гігієнічна, інфекціоністів, історії медицини і фармації, мікробіологічна, морфологічна, неврологічна, онкологічна, оториноларингологічна, офтальмологічна, патолого-анатомічна, патофізіологічна, педіатрична, психіатрична, стоматологічна, терапевтична, фармакологічна, фізіологічна, фтизіатрична, хімікофармацевтична, хірургічна. У виші функціонує аспірантура з 32 спеціальностей та докторантура з 6 спеціальностей.

Станом на 31 12.2008 р. в ЛНМУ заплановано та виконується 63 докторських і 246 кандидатських дисертацій. Протягом 2008 р. захищено 7 докторських та 38 кандидатських дисертацій, вчене звання професора присвоєно 3, доцента 24 викладачам ЛНМУ. Планування, координацію та контроль за виконанням НДР здійснюють 8 Проблемних комісій Університету: «Гігієна», «Інфекційні захворювання», «Здоров'я матері та дитини», «Медико-біологічних проблем», «Стоматологія», «Терапія», «Фармація», «Хірургія».

Науково-дослідна робота працівників ЛНМУ у 2008 р. здійснювалася за такими основними науковими напрямками: пошук нових біологічно активних речовин; дослідження системного впливу пухлин на організм і питань хіміотерапії раку; діагностика, консервативне та хірургічне лікування хвороб серцево-судинної системи, органів шлунково-кишкового тракту, ендокринних органів та сечовидільної системи; комплексне лікування хвороб пародонту; вивчення впливу чинників довкілля на організм та особливості терапії неінфекційних та інфекційних хвороб; основні хвороби матері та дитини; діагностика та лікування уражень головного мозку різного генезу; ангіогенез у нормі та патології; механізми іонного транспорту та розвитку мембрано-

патій; організація та управління охороною здоров'я та фармацевтичною забезпеченістю населення. Станом на 1 січня 2009 р. в Університеті виконується 64 науково-дослідних теми, з них 3 теми виконуються за пріоритетним фінансуванням МОЗ України; 2 теми виконуються за міжнародними грантами та організаційної підтримки МОН України, 59 тем належать до ініціативної пошукової тематики та є фрагментами Національної програми «Здоров'я нації».

Лише за 2008 н. р. науковцями Університету опубліковано 8 підручників, 59 навчальних посібників, 21 монографію, 82 методичні вказівки та рекомендації, в т.ч. з грифом МОН, МОЗ та ЦМК МОЗ України 8 підручників та 34 навчальні посібники. За результатами наукової роботи опубліковано 599 наукових статей у виданнях ВАК України, 800 тез у матеріалах наукових конференцій; 18 статей у міжнародних журналах з імпакт фактором; понад 70 тез у матеріалах міжнародних конференцій, 12 інформаційних листів, 5 методичних рекомендацій МОЗ України. Подано 22 раціоналізаторські пропозиції. До Реєстру МОЗ включено 36 нововведень. Отримано 104 охоронних документи (85 патентів, 5 позитивних рішень на винаходи, 14 авторських прав). Подано заявок на корисні моделі – 49, заяв на реєстрацію авторського права – 14.

За участю науковців Університету видаються 12 журналів: «Acta Medica Leopoliensia / Львівський медичний часопис», «Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія», «Практична медицина», «Новини стоматології», «Аптека Галицька», «Медицина транспорту України», «Імплантологія. Пародонтологія. Остеологія», «Світ ортодонтії», «Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація», «Алергія у дитини», «International Journal of Psychotherapy», «Гепатологія», газети «Alma mater» та «Народне здоров'я». На базі Університету функціонують видавництва «Кварт», «Наутілус», «Леополіс», друкарня та відділ оперативної поліграфії, які здійснюють видання підготовленої працівниками Університету наукової та навчально-методичної літератури. Журнали «Acta Medica Leopoliensia», «Експериментальна та клінічна фізіологія та біохімія», «Практична медицина», «Новини стоматології» включені до переліку видань, рекомендованих ВАК України для публікування результатів дисертаційних робіт.

Протягом останнього року з метою активнішого інтегрування у європейський дослідницький простір у контексті 7 Рамкової Програми ЛНМУ продовжує активну співпрацю з Західним науковим центром НАН та МОН України, Львівським державним центром науково-технічної і економічної інформації (ЛвЦНТЕІ), Українським науково-технологічним центром (УНТЦ) та з Національним інформаційним центром України зі співробітництва з європейським співтовариством у сфері науки і технологій. Триває співпраця Університету з Світовою федерацією українських лікарських товариств (СФУЛТ), лікарською комісією НТШ, Українським лікарським товариством у Львові, Народною лічницею імені Митрополита Андрея Шептицького, іншими доброчинними товариствами і об'єднаннями. Підписані і виконуються угоди про науково-дидактитчну співпрацю з Краківським університетом, Вроцлавським медичним університетом, Познаньським медичним університетом, Люблінським медичним університетом, Сілезьким медичним університетом (Польща), Варшавською медичною академією, Жешувським університетом (Польща), Софійським медичним університетом (Болгарія), Стамбульським університетом (Туреччина).

За підтримки Медичного Центру Цедар-Сінай (м.Лос-Анджелес, США) ЛНМУ ввійшов до складу Консорціуму медичних університетів країн Східної Європи: Угорщини, Словаччини, Хорватії, Румунії. За фінансової допомоги означеного консорціуму науковці ЛНМУ беруть участь в міжнародних конкурсах наукових робіт, публікують тези та мають можливість помістити свої інноваційні розробки в міжнародну базу даних. Протягом 2008 року з ініціативи та підтримки Консорціуму RECOOP 10 аспірантів та здобувачів наукових ступенів університету пройшли дистанційне навчання і успішно склали заключне тестування з питань інтелектуальної власності та патентознавства, яке проводилось Всесвітньою організацією WIPO. Науковці 38 кафедр університету співпрацюють з зарубіжними партнерами кафедр, клінік, наукових лабораторій та фармацевтичних фірм Австрії, Бельгії, Бразилії, Великої Британії, Єгипту, Ізраїлю, Індії, Ірландії, Італії, Канади, Німеччини, Норвегії, Польщі, Росії, Румунії, США, Франції, Хорватії, Швейцарії, Швеції та інших країн. Працівники 13 кафедр університету залучені до проведення мультицентричних клінічних випробувань нових фармакологічних препаратів або схем лікування в рамках 37 угод, підписаних з вітчизняними та зарубіжними партнерами.

Лікувальна діяльність здійснюється на 49 клінічних кафедрах, які розташовані у 45 лікувально-профілактичних закладах м. Львова, м. Трускавця, м. Рівного, м. Луцька. 49 клінічних кафедр мають стаціонарну клінічну базу з фондом 10286 ліжок, 9 поліклінічних клінік потужністю 3510 відвідувань за зміну. Університет має власну клінічну базу – стоматологічну поліклініку на 400 відвідувань у зміну. Основним контингентом обслуговування працівниками кафедр є доросле та дитяче населення Львівської, Волинської і Рівненської областей, а також студенти та працівники університету. Збільшилась частка пацієнтів з інших територій України і зарубіжжя і становить 8,8% від загальної кількості пролікованих та проконсультованих хворих. Основні показники лікувальної роботи корелюють із загальнодержавними та відзначаються стабільністю. Консультативна робота за звітний період склала 641230 консультацій, кількість стаціонарно пролікованих хворих 232513. Показник оперативної діяльності кафедр разом з поліклінічною допомогою становить 41157 абсолютна кількість оперативних втручань кафедральними працівниками – 22,1%. Проведено 384 виїзди з бригадами екстреної допомоги, 719 профоглядів.

Колективами клінічних кафедр здійснюється велика робота щодо обслуговування сільського населення. В оглядах сільського населення взяло участь 152 особи професорсько-викладацького складу. Оглянуто 3902 особи, проведено 1832 допоміжні обстеження, 39 оперативних втручань, виявлено 821 випадок захворювань. ЛНМУ постійно співпрацює з ГУОЗ ОДА у областях Західного регіону України, за цей час відбулося 4 спільні засідання вченої ради університету з питань перинатальної і материнської смертності, реабілітаційного лікування, стану терапевтичної та хірургічної допомоги населенню.

© ЛНМУ ім. Данила Галицького

Високий професіоналізм, надбання української, в тому числі Львівської, медичних шкіл скеровуються колективом університету на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, патріотів держави, які б зайняли гідне місце у високотехнолізованому сучасному інформативному світі.

УСПІХИ СЕКЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Секція природничих наук Академії наук вищої освіти України об'єднує 196 дійсних членів Академії та близько 200 членів – докторів і кандидатів наук, професорів і доцентів вищих навчальних закладів. Це – половина дійсних членів Академії наук вищої освіти України.

Знайти інтегральний показник ефективності роботи Відділень Академії вельми непросто, оскільки різною є дослідницька база навчальних закладів, де працюють академіки, чисельність та кадровий склад, способи представлення отриманих наукових результатів, різною також є увага з боку державного фінансування досліджень різних напрямків, різною є міра застосування отриманих наукових результатів, одні з яких негайно упроваджуються у практику, інші – мають фундаментальний зміст і отримають практичне визнання ще нескоро. Тому, наведена нижче послідовність представлення результатів роботи зазначених Відділень Академії має ознаки неоднозначності.

Досягненням секції у цілому є презентація роботи її Відділень у мережі «Інтернет». Зусиллями академіка Круглика Юрія Олексійовича, секретаріату Академії регулярно розміщуються матеріали, які висвітлюють фаховий доробок членів Академії, вчені дискутують з приводу найважливіших проблем вищої освіти України, проблем української духовності, національної безпеки тощо.

Відділення медицини

академік-секретар
ПРОЦЮК Раду Георгійович

Відділення медицини, яке налічує 42 академіки, що спрямовували свої дослідження на прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір, забезпечували збалансовану структуру підготовки фахівців з вищою освітою відповідно до національних потреб та європейських вимог, розробляли у стінах вищих навчальних закладів новітні методи охорони здоров'я.

Ефективно здійснювалася навчально-методична робота, зокрема, створювалися нові типові навчальні програми, видано 18 навчальних посібників та підручників, 56 методичних рекомендацій з педагогічного процесу, створено 14 комп'ютерних класів, 33 навчальних відео-фільми, проведено 76 циклів занять з підвищення кваліфікації викладачів.

В частині науково-дослідної роботи академіками Відділення медицини виконувалося 98 науково-дослідних робіт. Наукові звіти за завершеними 57 роботами було прийнято експертними радами, станом на 20.06.09 виконуються 46 науково-дослідних робіт, в т. ч. 29 держбюджетних, 11 господарсько-договірних та 6 ініціативних.

За завершеними науково-дослідними роботами видано 28 монографій (з них 6 – у співавторстві з іноземними вченими), захищено 18 докторських та 33 кандидатських дисертації. Опубліковано 460 наукових статей (372 у вітчизняних та 88 – у зарубіжних виданнях). Зроблено доповіді на науково-практичних конференціях – 168 (із них 126 на вітчизняних, 42 – на зарубіжних). Організовано і проведено 18 з'їздів, конгресів (із них 6 – міжнародних), 109 науково-практичних конференцій (16 – міжнародних), 17 семінарів, симпозіумів, 29 наукових читань. 12 академіків виступили з науковими лекціями за кордоном у провідних вузах Європи (Велика Британія, Франція, Німеччина, Польща).

Успішна діяльність Відділення медицини за звітний період була належно оцінена державними та недержавними відзнаками. Серед державних відзнак академіків орден Ярослава Мудрого (В.Москаленко, І.Зозуля), орден «За заслуги» (В.М. Коваленко), Державна премія України у галузі науки і техніки (В.Г Климовицький), чимало і відзнак громадських вітчизняних та міжнародних Академій та інших установ, Почесних грамот міністерств та регіональних державних адміністрацій (всього – половина складу численного Відділення!).

Відділення хімії та хімічної технології

академік-секретар
ЯЦИМИРСЬКИЙ Віталій Костянтинович

За 2009 рік академіками Відділення хімії та хімічної технології надруковано: монографій, підручників, посібників 22, статей – 139, тез доповідей – 65, одержано патентів – 26, взято участь в організації 17 наукових конференції, підготовлено під керівництвом академіків дисертацій: докторських – 1 кандидатських – 14.

24 члени Академії активно працювали над розвитком нових наукових напрямків (наприклад, каталіз кластерними сполуками), досліджували механізми гетерогенних і гомогенних реакцій та фізико-хімічних і адсорбційних властивостей каталізаторів, сорбентів та сенсорів (академік В.Яцимирський).

Академік О.Юрченко здійснював плідні дослідження у рамках теми «Мономолекулярні нанопровідники і нанонапівпровідники на основі внутрішньо-допованих діамондоїдів», брав участь у дослідженні методів функціоналізації діамондоїдів, які є перспективними наноскладовими наноелектронних пристроїв, займався поглибленим дослідженням відкритої ним нової реакції – діолефінізації кетонів при дії диметилоксосульфоній метиліду, яка вже називається «Реакція Юрченка».

Наукові праці академіка О.Запорожець увійшли до списку авторів з України з найбільшим індексом цитування бази даних Scopus.

Академік В.Яцимирський отримав звання «Відмінник освіти України».

Академікові В.Сиромятнікову розпорядженням Президента України призначено Президентську стипендію для видатних вчених.

Академіку Холіну Ю.В. Указом Президента присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Академік В.Зайцев обраний чл.-кор. НАН України по відділенню хімії.

Аграрне відділення

академік-секретар
ЖЕРЕБКО Володимир Михайлович

Плідною була у звітному році робота Аграрного відділення Академії. Відзначається, що найбільш активну участь у своїх фахових наукових дослідженнях і у тісному зв'язку з Академією брали участь академіки: З.М. Грицаєнко, С.К. Рудик, В.П. Литвин, В.В. Снітинський, А.С. Опальчук, О.С. Болотських, І.О. Фурман, О.І. Зінченко, В.Г Влох, В.І. Ніколайчук, В.П. Гудзь, Я.І. Кирилів, В.П. Поліщук, В.П. Бородай, П.Г Копитко, А.С. Кобець, М.М. Кирик, Г.І. Демидась, В.М. Положенець, Р.М. Панас, І.Д. Примак, Г.П. Жемела, А.Я. Сохнич, В.І. Бесулін, М.І. Бахмат та ін.

Саме вони внесли значний вклад у розвиток аграрної науки і освіти, а також у вирішення проблем задоволення потреб населення держави у продукції харчування,

а промисловості – у сировині, адже цього року в Україні зібрано найвищий урожай зерна за всю історію країни – більш, ніж 52 млн тонн.

Науковці керували 39 науковими темами із загальним кошторисом понад 2.4 млн грн., взяли участь у роботі 157 наукових конференцій, симпозіумів, конгресів, у т. ч. у 77 – міжнародних. Ними опубліковано 67 монографій та навчальних посібників, сотні статей та методичних розробок, отримано 26 патентів на сорти і винаходи. 41 Спеціалізована рада України із захисту докторських та кандидатських дисертацій працювала за участю та під керівництвом академіків Аграрного відділення, 2 докторських та 31 кандидатська дисертація захищені за їх керівництва та консультування.

Орденом «За заслуги» та Почесною грамотою Верховної Ради України нагороджений академік Снітинський В.В. Звання «Почесний землевпорядник України» присвоєне академікові Сохничу А.Я. Трудову відзнаку Міністерства агропромислового комплексу «Знак пошани» отримали академіки Жеребко В.М., Ковтуни І.М., Литвин В.М., Поліщук В.П., Снітинський В.В. Відзнака «Відмінник освіти України» присвоєна академікам Овчаруку В.І., Фурману І.О., а «Відмінник аграрної освіти і науки» академікові Найченку В.М.

Відділення наук про Землю

академік-секретар
СТЕЦЮК Володимир Васильович

Проблематика досліджень Відділення стосувалася, насамперед, найважливіших проблем довкілля України, її великих міст, окремих компонентів природи (поверхневих та підземних вод, атмосферного повітря, ґрунтового покриву, небезпечних геологічних процесів у районах розташування господарських об'єктів підвищеної небезпеки – ГЕС, АЕС, нафто- і газогонів тощо). Здійснювалися дослідження геоекологічного стану Києва та його околиць з метою встановлення рівня природно-ресурсного потенціалу столиці для розроблення ефективних методів використання й управління природними ресурсами, оцінки їхнього екологічного стану (академіки Бортник С.Ю. та Стецюк В.В.), проводився аналіз антропогенного впливу на гідрологічний, русловий та гідрохімічний режими річок України та рівень забрудненості атмосферного повітря держави.

Розроблено рекомендації щодо покращення екологічного стану річок у контексті забезпечення необхідного рівня транспортування наносів, розвитку цінних видів фіто- і зоопланктону та запобігання заростання русел макролітами. Розроблено схеми районування території України за умовами забруднення атмосферного повітря, зумовленого низьким та високим джерелами викидів (академіки В.К. Хільчевський та О.Г Ободовський), проводилися географічні дослідження проблем урбанізації території України, що має виключне значення для встановлення перспектив розвитку держави (академік Дмитрук О.Ю.), академік Ковальчук І.П. проводив дослідження проблем екологічного стану малих річок та трансформаційних процесів у природному середовищі під впливом господарської діяльності людини, здійснював інформаційно-картографічне моделювання трансформаційних процесів у сільській місцевості.

Академіка Гродзинського М.Д., запрошено читати курс лекцій у Сеульському університеті. Академіки Олійник Я.Б., Іщук С.І. та Масляк П.О. досліджували проблеми геополітики та геостратегії України, продовжували дослідження у царині економічної та соціальної географії для оптимізації територіальної організації суспільства України.

За звітний період академіками Відділення здійснено керівництво та безпосереднє виконання наукових досліджень бюджетного та господарсько-договірного характеру загальним обсягом 960 тис. грн.

Під науковим керівництвом академіків С.І. Іщука, Я.Б. Олійника, О.Г Ободовського, В.К. Хільчевського захищено 8 кандидатських та 2 докторських дисертацій.

Відділення організувало й успішно провело низку Всеукраїнських та Міжнародних наукових конференцій.

Урядових нагород удостоєні академіки: Я.Б. Олійник («За заслуги» II ступеню); Іщук С.І. та Хільчевський В.К. («Заслужений діяч науки і техніки України»); Масляк П.О. («Заслужений працівник освіти України»), Г.І. Рудько, Г.І. Денисик (Почесна грамота Міністерства охорони навколишнього природного середовища), С.Ю. Бортник, О.Г Ободовський, І.П. Ковальчук (Почесна грамота Міністерства освіти і науки України).

Відділення біології

академік-секретар
ХОМИЧ Володимир Тимофійович

Відділення біології здійснило широке коло важливих наукових досліджень і отримало переконливі результати у царині морфогенезу органів кровотворення та імуногенезу ссавців і птахів (академіки Хомич В.Т., Криштофорова Б.В., Гаврилін П.М), вікових морфофункціональних особливостей окремих органів і систем під впливом гравітаційних перенавантажень та різні методи їх корекції, системи стовбурових клітин (академік Пикалюк В.С.).

Створено теоретичні наукові основи конструювання високоефективних біологічних препаратів (академік Скибіцький В.Г.), здійснювався моніторинг інвазійних хвороб у науково-дослідних господарствах Національного університету біоресурсів і природокористування України (академік Галат В.Ф) та отримано багато інших цінних наукових результатів, які впроваджено у практику лікувальних, освітніх та наукових закладів України, у науковий та освітній процеси вищих навчальних закладів.

Підготовлено три кандидати та два доктори наук, отримано 12 патентів, проведено та взято участь у роботі численних Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій та нарад.

Два довідники, три підручники, 15 навчальних посібників, науково-методичних рекомендацій – 25, понад 100 наукових статей – таким є презентаційний здобуток академіків Відділення біології.

Отримали нагороди, почесні звання, відзнаки: академік Засєкін Д.А. – трудову відзнаку «Знак Пошани» Міністерства АПК України; академік Скибіцький В.Г – Подяку департаменту аграрної освіти Міністерства АПК України.

Відділення математики та інформатики

академік-секретар
МАРТИНЕНКО Михайло Антонович

Члени Відділення проводили науково-методичну роботу в таких напрямках: побудова теорії регуляторних розширень ермітових операторів та їх характеристичних функцій (акад. Кужель О.В.) дослідження проблем автоматизованого проектування та синтезу електронних пристроїв систем керування контролю й інформаційно вимірювальної техніки (акад. В.Малахов); теорія апроксимацій функцій дійсної змінної, оптимізація квадратурних формул та їх застосування (акад. Моторний В.П.); дослідження топологоматричних і фрактальних властивостей математичних об'єктів зі складною локальною будовою (акад. Працьовитий М.В.); розробка математичних моделей і методів дослідження психосоціальної сфери людини, моделі корекції великих числових масивів, формування репрезентативних вибірок об'єктів довільної природи (акад. Ващук В.Г.); дослідження стійкості динамічних систем і числових рядів (акад. Слюсарчук В.Ю.); математичне моделювання теплофізичних

процесів (акад. Рядно О.А.); розробка теоретичних основ апроксимації періодичних функцій теорії ортогональних рядів (акад. М.Тіман М.П.); теоретичні основи оптимальних алгоритмів, екстремальних задач аналізу (акад. Бабенко В.Ф.); розвиток аналітичних і чисельних методів дослідження мішаних задач механіки деформованого твердого тіла (акад. Божедарник В.В., акад. Мартиненко М.А.); впровадження математичних методів оптимізації в будівельну механіку (акад. Барапенко В.О.); дослідження методів прийняття рішень в умовах невизначеності та нечіткої інформації (акад. Зайченко Ю.П.); оптимізація керування системами з розподіленими параметрами та асимптотичний аналіз розв'язків оптимальних сингулярно збурених систем (акад. Капустян В.О.); дослідження умовних нелокальних симетрій нелінійних рівнянь математичної фізики (акад. Тичинін В.А.); дослідження крайових задач для параболічних систем рівнянь із частинними похідними (акад. Івасишен С.Д.); теорія диференціальних рівнянь у банахових просторах (акад. Каленюк П.І.) та ін.

Членами Відділення опубліковано 64 статей у фахових математичних журналах, видано 6 навчальних підручників. Академіки взяли участь в 43 Міжнародних наукових і 58 Всеукраїнських наукових конференціях.

На Українському математичному конгресі 2009 р. академіки: Бабенко В.Ф, Моторний В.П, Тіман М.П, Слюсарчук В.Ю. нагороджені пам'ятними медалями ім. М.М Боголюбова, а також дипломами «За високий рівень наукових результатів в галузі математичної науки». Акад. Слюсарчуку В.Ю. присвоєно почесне звання "Заслужений працівник освіти України"

Відділення проблем психічного здоров'я

академік-секретар
МАРУТА Наталія Олександрівна

Робота підрозділу психічного здоров'я АН ВО носить як науковий, так і практичний характер. Усі наукові розробки, які проводяться в межах дослідницьких робіт мають пряме втілення в практику лікувальних закладів. Відділення проблем психічного здоров'я у звітному році проводило різнопланові наукові дослідження у царині організації і проведенні наукових конференцій, семінарів, нарад (всього 6 конференцій і конгресів), академіки виступали на наукових форумах (всього 30 доповідей), здійснювали плідну видавничу діяльність, зокрема, брали участь у виданні 4 періодичних фахових видань, опублікували 9 монографій та навчальних посібників, 4 випуски методичних рекомендацій.

Головними напрямками наукових розробок є вивчення депресивних розладів, суїцидів та особливостей психічних проявів в структурі загально-соматичної мережі, а також їх психогігієна та психопрофіль.

Не менш актуальними є проблеми не тільки психічних розладів, а й психічних проявів в структурі сомато-неврологічної патології.

Завдяки діяльності провідних спеціалістів проведено ряд науково-практичних конференцій, зокрема: "Депресивні розлади: соціальні ризики" (м. Харків); "Нові стратегії в неврології" (м. Судак АР Крим);. «Травматизм та симптом – від Фрейда до Лакана»; «Організація медико-психологічної допомоги жінкам, що постраждали від насилля в сім'ї» (м. Донецьк), II з'їзд сексологів та андрологів України (м.Київ), IX національний конгрес з дерматокосметології та естетичної медицини (м.Донецьк).

Академіки взяли участь в освітніх наукових проектах: «OPD-2 – Операціоналізована психодинамічна діагностика» за участю психотерапевта, професора Рудольфа Краузе (Німеччина); АППУ з групового аналізу та супервізійний проект під моніторингом EFPP (Європейська Федерація Психоаналітичної Психотерапії).

За останній рік академіками Відділення було підготовлено 7 кандидатів наук та 3 доктори медичних наук.

Відділення фізики та астрономії

академік-секретар
ГОРБАЧУК Іван Тихонович

Академік Л. Шимон здійснював загальне наукове керівництво колективом дослідників з таких трьох основних напрямків; експериментальні і теоретичні дослідження елементарних процесів взаємодії електронів, йонів і фотонів з атомами і молекулами у вільних або зв'язаних станах; дослідження явищ емісії фотонів при взаємодії електронів і йонів з поверхнею твердого тіла; вивчення елементарних процесів у газових ОГК і пошук активних середовищ для нових лазерів.

Ці дослідження стали основою для розробки нових лазерів та інших приладів нового покоління: лазерного мас-спектрометра, проекційного

мікроскопа, резонансно-іонізаційного мас-спектрометра, імпульсних джерел одно- та багатозарядних йонів, розробка екологічно безпечних газорозрядних ультрафіолетових ламп, формування тонких плівок методом імпульсного лазерного запорошення.

У 2009 році одержано три патенти на винаходи: короткохвильова газорозрядна галогенна лампа низького тиску; імпульсна бактерицидна лампа; імпульсна газорозрядна лампа на молекулах йоду. Опубліковано 7 наукових статей.

Проблеми онкозахворювань вивчались академіком Прилуцьким Ю.І. в рамках створення нових наноструктур біомедичного призначення, перш за все, для попередження та лікування захворювань. Автором була запропонована і запатентована технологія використання фулеренвмісних нанокомпозитів для фотодинамічної терапії злоякісних пухлин.

З цих питань протягом 2009 року ним надруковано 13 статей, в тому числі у трьох виданнях НАН України, та чотирьох іноземних виданнях.

Важливі дослідження проведені в педагогічній та освітній сферах академіком Атаманчуком П.С. «Управління процесами фахових компетентностей учителів фізико-технічного профілю в умовах євроінтеграції» (у 2008-2009 рр.). Надруковано 29 наукових статей, 2 посібники та 1 науковий збірник), академіком Павленком А.І. з теми «Теоретичне та науково-методичне забезпечення оновленого змісту шкільної природничо-математичної освіти в умовах переходу на 12-річний термін навчання» опубліковано 9 наукових праць.

Академіками Андрущенком В.П. та Кудіним А.П. з теми «Електронна педагогіка» одержано патент та надруковано 4 статті.

ДОСЯГНЕННЯ

ПЕРСПЕКТИВИ УНІВЕРСИТЕТУ

Ректор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова В.П. Андрущенко

Університет має постійно розвиватися, йти в ногу з часом, реагувати на зовнішні і внутрішні демократично-ринкові перетворення, осмислювати вітчизняні й світові наукові та практичні досягнення.

Головне в нашій роботі — це модернізація змісту педагогічної освіти. Навчальний процес в університеті перебудовується таким чином, щоб готувати конкурентоспроможного вчителя, адаптованого до ринкових і демократичних зрушень, здатного жити і творити в глобальному світовому середовищі, бути громадянином світу і, водночас, полум'яним патріотом української держави, захисником національних інтересів.

Це пріоритетне завдання вимагає нових підходів до організації навчально-виховного процесу в педагогічному університеті. На озброєнні викладача — сучасна наука, новітня методика, педагогічна майстерність і високі педагогічні технології. Повну підтримку ректорату мають отримувати ті викладачі, які плідно працюють над кандидатськими і докторськими дисертаціями, готують новітні методичні розробки, розробляють державні стандарти, підручники та навчальні посібники.

Важливим завданням є розширення інформатизації педагогічної освіти. Сьогодні наш комп'ютерний парк в основному забезпечує початкову інформаційну підготовку майбутнього вчителя. Однак цього замало. Навчання має бути організоване таким чином, щоб нові інформаційні технології стали органічною потребою кожного викладача, аспіранта і студента.

Нещодавно за безпосередньої участі Міністерства освіти і науки України встановлено комп'ютерний клас на історичному факультеті. Такі класи скоро матиме кожен факультет. У перспективі йдеться про те, щоб кожен студент щотижня значно більше часу працював із комп'ютером.

Університет підписав тристоронню угоду про співпрацю з ВАТ «Укртелеком» та Університетом інформаційних технологій. За цією угодою розпочалося підключення університету до європейської науково-освітньої мережі «Geant», яка охоплює близько 3000 навчальних і наукових центрів Європи. Серед них скоро буде і Драгомановський університет. А це означає, що доступ до бібліотек Кембриджа і Сорбонни, Відня і Берліна у найближчий час стане нормою і умовою професійної педагогічної підготовки майбутнього вчителя.

Такою ж нормою і умовою модернізації педагогічної освіти мають стати мовні стратегії освіти; простіше кажучи, випускники-драгоманівці мають блискуче володіти українською і однією-двома іноземними мовами. При цьому університет започатковує й очолює своєрідний рух за рідну мову не лише у навчальному процесі, а й у культурі, у побуті, у безпосередньому спілкуванні, особливо в молодіжному середовищі. Драгоманівці запроваджують україномовні лекторії у школах, «круглих столів» на телебаченні, створюють своєрідні агітмайданчики, де студенти і викладачі доступно й привабливо переконують усіх і кожного, що знати мови — рідну та іноземну — це престижно, бо з цього розпочинається кар'єрне зростання особистості, а мова — це загальна культура людини і її велика перспектива.

Важливим завданням модернізації педагогічної освіти є розгортання в університеті підготовки фахівців за новими напрямами і спеціальностями. Усім зрозуміло: педагогічний університет готує вчителя. Але конкурентоспроможного, захищеного, підготовленого до життя і праці в системі ринково-демократичних відносин. Новий учитель має бути психологом, знати основи права, маркетингу і менеджменту. Він повинен бути всебічно підготовленим у разі обрання до складу депутатського корпусу будь-якого рівня, організатором виховної роботи у колективі.

Цікаві напрацювання мають, зокрема, керівники Інституту мистецтв. Окрім традиційних напрямів, тут є можливості підготовки диригентів народних хорів; керівників фольклорних ансамблів; культурологів; .менеджерів шоу-бізнесу, експертів з культурних цінностей для митної служби України тощо. Не менш привабливими є плани філологічного факультету щодо підготовки літературних редакторів, менеджерів видавничої справи, бібліографознавців.

Історичний факультет дбає про підготовку істориків-музеєзнавців, документознавців-менеджерів органів державної влади та управління. Факультет іноземних мов започатковує підготовку кваліфікованих перекладачів. В сучасному культурному середовищі, особливо у селі, та і в малих містах, здебільшого тільки вчитель займається гуманітарними питаннями. Нерідко цю справу «приватизували» спритні «ділові люди», які не мають ні відповідного фаху. ні елементарного людського сумління. Вони засмічують духовне середовище псевдокультурою, псевдоестетичними і псевдоморальними цінностями. Драгоманівський національний має постійно відтворювати високу гуманітарну ауру. Невтомним борцем за неї має стати справді народний, професійний і духовно багатий учитель — ключова постать гуманітарної сфери українського суспільства. Уже в найближчий час ми внесемо пропозиції про відкриття нових факультетів і підрозділів, зокрема економіко-правничого, соціальної роботи, екології. Розпишемо й інші пропозиції.

Модернізація навчально-виховного процесу, запровадження нових напрямів та спеціальностей потребує зміцнення матеріальної бази. Невідкладною є потреба оновлення навчально-технічного обладнання лабораторій, майстерень, особливо в інституті природничо-географічної освіти та екології, на фізико-математичному, педагогічно-індустріальному, філологічному факультетах, у лінгвістичних кабінетах на факультеті іноземних мов, а також у реабілітації баз і майданчиків практичної підготовки фахівців. Університет має розвиватися. Це — довготривала і надто складна перспектива.

Але вона — невідворотна. Кількість бажаючих здобути вчительську професію збільшується. А це означає, що університет повинен зміцнювати свою матеріальну базу й, насамперед, розбудовуватися. Вже розроблено проектну документацію добудови навчальних корпусів, надбудови спортивного комплексу і майстерень у дворі центрального корпусу.

Ми будуватимемо житло для викладачів і співробітників університету; створимо студентські кав'ярні та Інтернет-кафе. Зрозуміло, для цього потрібні великі кошти. Але ми шукаємо партнерів, спонсорів, ділових людей для співпраці. В системі утвердження ринкових відносин університет повинен навчитися заробляти кошти, залучати різноманітні джерела фінансування, причому не лише за рахунок студентів, а й використовуючи всі можливості суспільства, особливо потужності столичного науково-виробничого і культурного комплексу.

Важливою складовою модернізації педагогічної освіти є налагодження співпраці з провідними педагогічними школами СНД, Європи та світу. Останнє потребує суттєвої активізації роботи Відділу міжнародного співробітництва. Ми маємо вигравати й використовувати міжнародні гранти, обмінюватись викладачами і студентами, проводити міжнародні наукові конференції, видавати наукову продукцію.

ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ НАУЦІ Й БАТЬКІВЩИНІ

Українська земля подарувала багато вчених із світовим ім'ям, але історично склалося так, що впродовж багатьох десятиліть у літературних джерелах замовчувалося про внесок її славетних синів і дочок у науку. До когорти таких вчених належить і міколог Прокіп Данилович Ятель, який загинув на фронті 60 років тому в буремному 1941 р.

Прокіп Данилович Ятель народився в 1897 р. у с.Листопадове, що розташоване у нинішній Кіровоградській області. В 1916 р. він брав участь у Першій світовій війні. Потім протягом 1917-1930 рр. учителював та очолював сільську школу.

Успішно закінчив Херсонський інститут соціального виховання і в 1932 р. вступив до аспірантури Київського науково-дослідного інституту мікробіології та епідеміології ім. Д.К.Заболотного АН УРСР

Після її закінчення Прокіп Данилович працював науковим співробітником відділу мікології, звідки й пішов на фронт 22 червня 1941 р., змінивши білий халат дослідника на військову форму офіцера. Доля не була до нього милосердною він загинув у першому ж бою за Батьківщину і похований у братській могилі разом із побратимами по зброї біля залізничної станції Ромодан Полтавської області. Проте П.Д.Ятель залишив історично вагомий слід на нашій землі, зробивши в 30-ті роки сенсаційне відкриття збудником невідомої хвороби, що викликала масову загибель коней, є мікроскопічний гриб Stachybotrys alternans. Саме цей мікроміцет пошкоджував сіно, солому, овес, накопичуючи в кормах токсин, який викликав смерть тварин.

У ті роки кінь був основною тягловою силою на фронтах і при будівництві, на колгоспних ланах і приватних ділянках селян. Тому раптовість, загадковість виникнення масового захворювання коней трактувалася як «диверсія ворогів народу».

Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного, де працював П.Д.Ятель

В деяких господарствах водночас гинуло до 100% поголів'я. Склалася тяжка ситуація, вже були репресовані науковці Московської й Ленінградської міжвідомчих комісій, створених у 1938 р. постановою Раднаркому СРСР

І тоді ж за пропозицією М.С.Хрущова було створено ще одну комісію (бригаду) Київську, перед якою, як і перед попередніми, були поставлені конкретні завдання: з'ясувати причини виникнення «НЗ» № 1 коней, розробити заходи щодо його ліквідації. Бригаду очолив директор Інституту мікробіології та епідеміології ім.Д.К.Заболотного АН УРСР П.Ю.Марусенко, керівництво науково-дослідною роботою здійснював професор В.Г.Дроботько. Мікробіологічні, клінічні, епізоотологічні спостереження виконували Б.Ю.Айзенман, Д.Т.Кудлай, М.Ю.Колесник, мікологічні дослідження П.Д.Ятсль, патолого-анатомічні В.Д.Мельниченко (Інститут фізіології АН УРСР) та Ф.М.Пономаренко (Київський ветеринарний інститут).

> " Зібраний, проаналізований й узагальнений Прокопом Даниловичем Ятелем матеріал сприяв визначенню природи і механізму впливу стахіботріотоксину, біосинтезу декількох десятків його похідних. "

Вилучення П.Д.Ятелем з уражених пліснявою кормів, що згодовували коням, чистої культури гриба Stachybotrys alternans та перевірка його токсичності на лабораторних тваринах і здорових конях, яких утримували в стайнях клініки КВІ, дали підстави професорові Ф.М.Пономаренку вперше обгрунтувати «НЗ» як нову нозологічну одиницю «стахіботріотоксикоз».

За успішне виконання урядового завдання всіх членів Київської комісії, в т.ч. П.Д.Ятеля, в лютому 1939 р. було нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора (за номером цього обгорілого ордена й було встановлене місце загибелі вченого). В історії Академії наук України це була перша нагорода вчених.

Після відкриття П.Д.Ятелем збудника стахіботріотоксикозу коней було розроблено Інструкцію з профілактики хвороби, застосування якої у ветеринарній практиці було дуже ефективним.

У 1941 р. відомий міколог, професор ММ.Підоплічко підтвердив таксономічну характеристику роду Slachybotrys: вид S. altemans Yateli, який продукував стахіботдотоксин й атоксичний штам S. altemans var. aloxica Bonord.

Зібраний, проаналізований й узагальнений П.Д.Ятелем матеріал сприяв визначенню хімічної природи і механізму дії стахіботріотоксину, біосинтезу декількох десятків його похідних.

Сучасне покоління мікологів-послідовників П.Д.Ятеля (С.М.Харченко, Н.М.Жданова, О.М.Зайченко, О.О.Дудка, І.О.Елланська, О.Т.Школьний та ін.), базуючись па відкритті вченого і розроблених ним методичних засобах, впровадило в життя теоретичні й практичні положення виконаної П.Д. Ятелем кандидатської дисертації, захистити яку завадила війна.

На жаль, прізвище П.Д.Ятеля не згадується в довіднику «Развитие биологии на Украине». Навіть серед мікологів 80- 90-х рр. не всі знають, що Прокіп Данилович Ятель вперше встановив етіологічну роль гриба S. allernans у «НЗ» №1 коней.

Застосований вперше при визначенні токсичності мікроміцета метод аплікації грибниці й екстрактів із запліснявілих кормів на депільованій шкурі кролика відомий як «біопроба за Ятелем».

Коротким був життєвий шлях талановитого вченого, великого патріота, скромної, порядної людини Прокопа Даниловича Ятеля. Його життя це науковий пошук, його ім'я назавжди залишиться в історії науки, впливаючи на наукову та практичну діяльність багатьох поколінь спеціалістів ветеринарної медицини.

Відкриття П.Д.Ятеля стало поштовхом у розвитку нового напрямку в біології вітчизняної мікології та мікотоксикології – ветеринарної, медичної, біологічної.

Світлана ХАРЧЕНКО,
доктор біологічних наук
Володимир МАЛЬКО,
кандидат біологічних наук

КОНФЕРЕНЦІЯ ІМЕНІ МИХАЙЛА КРАВЧУКА

З 13 по 15 травня 2010 року в Київському політехнічному університеті проходила XIII Міжнародна наукова конференція ім. академіка М.П.Кравчука. Цього року взяти участь у ній побажали 1350 науковців із 21 країни світу і всіх областей України, які представили близько 1000 доповідей.

Михайло Пилипович Кравчук видатний український математик XX сторіччя, праці якого з вищої алгебри та математичного аналізу, теорії функцій дійсної та комплексної змінних, теорії диференціальних та інтегральних рівнянь, теорії ймовірностей та математичної статистики увійшли до скарбниці світової науки. Він першим в Україні почав писати математичні праці рідною українською мовою і багато зробив для створення української математичної термінології і розвитку середньої та вищої математичної освіти в Україні. «Моя любов Україна і математика» таким був девіз Михайла Кравчука.

Від імені голови оргкомітету, ректора НТУУ «КПІ», академіка НАН України М.З. Згуровського успішної праці учасникам побажав проректор з наукової роботи КПІ, член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко. Пролунали також вітання, які передали академіки НАН України В.Ф.Мачулін голова ВАК України, А.М.Самойленко директор Інституту математики НАН України, В.Королюк головний науковий співробітник Інституту математики НАН України, Я.Яцків директор Головної астрономічної обсерваторії НАНУ, І.Юхновський екс-директор Інституту національної пам'яті. Вони не змогли прибути на відкриття конференції, оскільки брали участь у загальних зборах НАН України.

> "...Він першим в Україні почав писати математичні праці рідною українською мовою і багато зробив для створення української математичної термінології та розвитку середньої та вищої математичної освіти в Україні. «Моя любов Україна і математика» був девіз Михайла Кравчука. "

Учасників вітали президент АН вищої школи України, проф. М.І.Дробиоход, проф. КНУ ім. Тараса Шевченка, д.ф.-м.н. І.О.Парасюк, директор Інституту літератури НАНУ і земляк М.Кравчука М.Г.Жулинський, директор Національного НДІ українознавства П.П. Кононенко, проф. В.Г.Шендеровский, голова Київської

«Просвіти» і викладач ФМФ О.В. Пугач, студентка 4-го курсу ФМФ, стипендіатка стипендії ім. М.П. Кравчука Тетяна Заболотько, проф. І.Дімовський (Болгарія) та Март Ніклус (Естонія).

На урочистому відкритті виступали не тільки вчені, а й митці лауреат премії ім. В.Стуса, лауреат міжнародних конкурсів співак Кирило Булкін, хор «Аскольд», лауреат Всеукраїнських конкурсів читців Тетяна Димань. Учасників конференції вітали представники Волині рідного краю Михайла Кравчука вчителька з Луцька В.В. Кошманюк, директор музею М.П.Кравчука у с. Човниці Є.С. Лукашук і Л.С. Лукашук-Свиновей, які подарували вишиті портрети Михайла Кравчука. До речі, музей нещодавно посів друге місце на Всеукраїнському конкурсі музеїв у номінації «Видатні земляки». Були на відкритті конференції і нащадки Кравчука, і представники київської гімназії, що розташована на вулиці, яку нещодавно назвали іменем Михайла Кравчука, і котрі теж бажали долучитися до вшанування його пам'яті.

Пленарним засіданням керувала д.ф.-м.н., проф. Н.О.Вірченко, яку називають духовною дочкою Михайла Кравчука. Більше чотирьох десятиліть тому, працюючи в Київському університеті в галузі математичної фізики, Ніна Опанасівна час від часу натрапляла в науковій літературі на згадки про М.П.Кравчука. Стала розшукувати і вивчати його праці, зрозуміла, що академік Кравчук непересічний, видатний математик, який був незаконно репресований і незаслужено забутий. Доклала чимало зусиль для того, щоб повернути із забуття ім'я і праці видатного математика і патріота України. «Мій громадський та науковий обов'язок, – говорить Ніна Опанасівна, – досліджувати, вивчати, пропагувати наукові ідеї вченого, продовжувати та розвивати всі напрями його наукової, громадської діяльності, скрізь і завжди бути гідною його імені!»

За ініціативи Н.Вірченко у 1992 р. відбулася перша математична конференція імені Михайла Кравчука, завдяки її подвижницькій діяльності ці конференції стали найбільш масштабними в університеті. За її сприяння у 2002 р. в НТУУ «КПІ» відкрито аудиторію імені Михайла Кравчука, у 2003 році – пам'ятник, минулого року його іменем названа вулиця в Києві, упорядковано і видано три книги М.П.Кравчука – «Науково-популярні праці» (2000 р.), «Вибрані математичні праці» (2002 р., 800 стор.), «Розвиток математичних ідей Михайла Кравчука» (2004 р., 850 стор.), створено документальний фільм «Голгофа академіка Кравчука» (2004 р.). Два роки тому Ніна Опанасівна видала книгу «Велет української математики».

На запитання про враження від конференції Ніна Опанасівна відповіла, що цьогорічна конференція вирізнялася високим науковим рівнем і дуже творчою атмосферою наукового пошуку. Достатньо сказати, що всі секції працювали три дні дуже напружено, у перший день до ночі. Віртуозно працювали керівники секцій професори С.Д. Івасишен, А.П. Петравчак, В.В. Булдигін, Н.В. Ткаченко. Конференція гідна імені Михайла Кравчука!

Анюта КОМОНГАР

80 РОКІВ АКАДЕМІКОВІ ПАВЛОВСЬКОМУ!

ПАВЛОВСЬКИЙ Михайло Петрович (н. 15.11 1930 р.) , дійсний член Національної академії медичних наук України, обраний 08.04.1997 р. за спеціальністю хірургія, заслужений працівник вищої школи України (1980 р.), доктор медичних наук (1971 р.), професор (1974 р.), заслужений винахідник СРСР (1989 р.); заслужений професор Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, почесний професор Інституту проблем ендокринної патології ім. В.Я.Данилевського; почесний член товариства хірургів Польщі та нагороджений медаллю Л. Ридигера; почесний член Академії медицини Польщі (1998 р.), дійсний член Світової академії медицини Альберта Швайцера, нагороджений Великою Золотою медаллю Альберта Швайцера, Великою Золотою Зіркою Світової академії медицини А. Швайцера, двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1986 р., 2000 р.), лауреат міжнародного академічного рейтингу популярності та якості "Золота Фортуна" (2002 р.), завідувач кафедри хірургії факультету післядипломної освіти (1973-1976 рр.); завідувач кафедри факультетської хірургії Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького (від 1973 р.), ректор цього ж університету (1981-1998 рр.).

Один із провідних учених в галузі клінічної хірургії та хірургічної ендокринології. Основні напрями наукової діяльності: поліорганна недостатність в абдомінальній та ендокринній хірургії; сучасні методи діагностики, ендоскопічні та відеохірургічні методи лікування жовчнокам'яної хвороби, пухлин надниркових залоз, зовнішніх черевних гриж; структура та особливості діагностики, нові підходи до лікування вогнищевих уражень печінки, зокрема первинного і метастатичного раку, доброякісних пухлин, абсцесів, паразитарних та непаразитарних кіст. Фундаментальні дослідження спрямовані на обгрунтування нових підходів до патогенетичного лікування гострого панкреатиту; імунологічні та морфологічні зміни при хірургічній патології.

Крім того, випрацьовує комплексну діагностику та лікувальну тактику при автоімунному тиреоїдиті, рецидивному та токсичному зобі, раку щитоподібної залози, при гіперпаратиреозі, цукровому діабеті та ін.

Вперше в Україні опрацював і впровадив хірургічне лікування пухлин надниркових залоз лапароскопічною технологією.

Автор і співавтор понад 1000 наукових робіт, в т.ч. 15 монографій, 25 авторських свідоцтв на винаходи та патентів, більшість яких упорядковані в "Біобібліографії" яка видана у 1999 році. Підготував 15 докторів і 40 кандидатів медичних наук, створив наукову школу хірургів.

Член Президії НАМН України (відділ клінічної медицини), заступник голови Асоціації хірургів України, голова Львівської обласної Асоціації хірургів, член Асоціації ендокринологів Львівщини, дійсний член НТШ, віце-президент Світової федерації українських лікарських товариств (СФУЛТ), головний редактор Львівського медичного часопису "Acta Medica Leopoliensia" член редколегій ряду провідних фахових журналів України та Польщі.

Нагороджений Грамотою Верховної Ради України за заслуги перед українським народом; Почесними грамотами Міністерства охорони здоров'я України; орденами: "Знак пошани" " Дружби народів" відзнакою Президента України орден "За заслуги" III ступеня та численними медалями.

Основні наукові праці. "Циррозы печени и их хирургическое лечение" (1966 р.); "Диагностика и лечение пороков половой дифференциации" (1990 р.); " Селезінка "(1996 р.); "Псевдокісти підшлункової залози"(1997 р.); "Тромбоемболія гілок легеневих артерій та посттромбоемболічна легенева гіпертензія: діагностика, лікування та профілактика" (1999 р.); "СНІД у хірургічній клініці" (2001 р.); "Ковзні пахвинні грижі"(2003 р.).

ВІТАЄМО ЦЬОГОРІЧНИХ ЮВІЛЯРІВ

БАЛУХ В.О. – 55
БРЕСЛАВСЬКИЙ Д.В. – 50
ВАКАРЧУК С.Б. – 55
ДІХТІЄВСЬКИЙ П.В. – 65
МАЛЬЧИН Ю.М. – 70
НОВАК В.Л. – 60
ОПАЛЬЧУК А.С. - 75
ОРТИНСЬКИЙ В.Л. – 55
ПІШАК В.П. – 70
СТОЯНОВ І.А. – 75
ХВИСЮК О.М – 50
ЧЕРНЕГА П.М. – 65
ШЕХОВЦОВ А.Ф. – 80

ВИДАВНИЦТВО АН ВО УКРАЇНИ ЗАПРОШУЄ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА

У травні 2010 року президія Академії ухвалила рішення щодо створення власного видавництва. Актуальність цього кроку випливає з необхідності надання конкретної допомоги членам академії щодо реалізації видавничих проектів. Редакційну раду видавництва очолив президент академії Микола Іванович Дубина, координувати діяльність структури доручено академіку-секретарю Віктору Івановичу Шпаку. До роботи залучені досвідчені фахівці в галузі редакційної справи.

Видавничо-поліграфічний комплекс наших партнерів, побудований на використанні найсучаснішого обладнання, дозволяє виконувати повний комплекс робіт: від набору, дизайну та верстки до виготовлення газет, журналів, брошур, книжок у м'якій обкладинці та твердій палітурці, різноманітної рекламної та бланкової продукції тощо.

Спеціальна цінова політика дозволить членам академії отримати високоякісну продукцію та заощадити кошти.

Контактні телефони:
044-486-17-16
050-311-21-64
e-mail: victorshpak@eo.kiev.ua
Шпак Віктор Іванович

"Академія" Газета Академії наук вищої освіти України.
Заснована згідно з рішенням Президії Академії (Протокол №8 від 16 жовтня 2009 року). Редакція: 01054, Київ, вул. Тургенєвська, 11, офіс 1.1, Тел./факс 486-8916. Наклад: 500 прим. Розповсюджується безплатно.